

pretepaških skandalov. Pri razpravi vladne zakonske predloge o likvidaciji vojnih posojil so Nemci zahtevali odgoditev razprave do drugega dne. Nemškemu poslancu Jungu je predsednik zbornice zaradi baže žaljivih izrazov o češki državi odvzel besedo, češki liberalni poslanci pa so navalili na Junga, da ga potisnejo z govornice. Nemški poslanci so priskočili svojemu tovarišu na pomoč in prišlo je do pretepa ter so policajdemokratski Čehi vrgli nemškega poslanca Lodgemana preko mize, da so ga morali nezvestnega odpeljati iz zbornice. — Nato so Čehi pozvali oboroženo četo 45 orožnikov v zbornico proti Nemcem. Razsodnosti češkega agrarnega poslanca Svehla, ki je protestiral proti vmešavanju policije v zbornične posle, se je zahvaliti, da ni orožništvo izvršilo nasilja. — Zdaj pa res ne vemo, katerim policajdemokratom bi dali prednost v divjaštvu, praškim ali beograjskim. Najbrž obojim.

NEMCIJA.

V soboto so neznani zločinci iz avtomobila ustrelili zunanega ministra dr. Rathenau, ko se je vozil iz svojega stanovanja v berlinsko zbornico. Avtomobil zločincev je z največjo brzino oddrdal in zasledovanja so dosedaj še brez uspeha, gotovo je pa to, da so zločinci monarhisti, najbrž bivši oficirji, ker je bil pokojni minister dr. Rathenau odločen zastopnik republike in nasprotnik militarizma.

ANGLIJA.

V Londonu so irski uporniki Sinfajnovci ustrelili angleškega maršala Wilsona, ki je bil med vojno vrhovni komandant angleške vojske. Pokojni maršal je izdelal načrt za temeljito razoroženje Irske in to je bil povod tega političnega uboja. Storilci so že pred sodiščem.

LIGA ZA ČLOVEŠKE PRAVICE.

V Berlinu se je vršilo te dni zborovanje francoske in nemške lige za človeške pravice. Govorili so predsednik nemškega parlamenta Löbe, bivši francoski naučni minister Buisson, bivši nemški poslanik v Varšavi grof Kessler, profesor na pariški Sorbonni Basch, nemški znanstvenik Einstein, francoski profesor na Sorbonni Bougle in vodja francoskih socializmov Renaudel. — Francoski delegati so ostro obsojali francoski imperalizem in militarizem.

Tedenske novice.

Današnja številka «Slov. Gospodarja» je izšla na 4 straneh radi državnega praznika — Vidov dan — ki pade na sredo in radi Petrovega v četrtek. Prihodnja številka bo zopet izšla na običajnih osmih straneh.

Kmetiskim zvezam celjskega okrožja, ki so nam vposlale poročila o svojih odborovih sejah meseca maja, sporočamo, da smo vse njihove želje in zahteve: glede volitev in volišč, vojaščine, davkov, šole itd. v posebnem poročilu naznanili Jugoslovanskemu klubu. Tajništvo SLS v Celju.

Kedaj bodo volitve? V celi državi se vse želi volitve v državni zbor (narodno skupščino). Ne želijo si jih slovenski liberalci in samostojneži, ker bi še vsaj nekaj časa radi sedeli v Beogradu v ministrskih in poslanskih klopek. Naša stranka zahteva nove volitve. Volilce in zaupnike pozivamo, da na vseh zborovanjih zahtevajo takojšnji razpis volitev.

Ciril Kandut umrl. Dne 22. junija t. l. je umrl na Dunaju v bolnišnici usmiljenih bratov koroški duhovnik Ciril Kandut v starosti 32 let. G. Kandut je dovršil leta 1914 v Celovcu bogoslovne študije, se je podal v Belgijo, da bi študiral socialne vede, a se je moral vrniti radi izbruha svetovne vojne. Služboval je kot kaplan v Pliberku in pozneje od leta 1915 do 1918 kot vojni kurat na italijanski fronti. Ob prevratu je bil nastavljen kot kaplan v Borovljah in po plebiscitu v Prevaljah. Leta 1921 se je podal na Dunaj, da bi nadaljeval višje bogoslovne študije. Pokojni je bil nadarjen, energičen, spreten, delaven, pobožen duhovnik. Sodel je kot govornik v cerkvi in zunaj cerkve, kot dober mladinski organizator, kot požrtvovalen narodnjak. — Za Koroško je smrt g. Kanduta hud udarec.

Poslanec Pušenjak je potom interpelacije vprašal ministra za vojno in mornarico, zakaj se naši fantje protivno določbam zakona kličejo na nabore že v letu, v katerem so še le dopolnili 20. leto starosti. Pritožil se je tudi proti počasnemu reševanju aktov in prošelj v vojaških pisarnah, v katerih vlada preveliki birokratizem in ne praktično pisarniško poslovanje ter zahteval, da se ruski oficirji, ki ne znajo ne jezika, ne poznajo naših zakonov, a kljub temu službujejo v vojaških pisarnah, nadomestijo z domačimi oficirji.

Poslanec Pušenjak je vložil upit na ministra agrarne reforme, v katerem zahteva, da se kmetstva gozdnarstva v okr. Gornji Grad, Marenberg, Slovenj Gradec in Maribor, katera kmetje sami obdelujejo, izloče iz agrarne reforme oziroma, ako se to ne da tako kmalu izvesti, oproste davčila 5 odstot. skupička za les in v slučaju prošnje dovolji oddaja dela posestva sinom oz. dedičem. Velika krivica se godi našim kmetom, ki imajo gozda posestva v strmih legah, katere onemogočajo spravljanje lesa, a so padla pod agrarno reformo, ker merijo nad 200 ha, dočim padejo pod agrarno reformo v Vojvodini še le posestva, ki merijo čez 300 ha. Isti poslanec je vložil upit na ministra vojne in mornarice radi postopanja komandirja 12. čete v Marenbergu, proti občinstvu v gostilni J. Grögl v Remšniku in radi rešitve prošnje vojnih obvezancev leta 1898 in 1899 v zadevi računanja let doslužnih v Avstriji in Jugoslaviji oziroma prebitih v ujetništvu.

Važno za splavanje v okr. Gornji Grad. Poslanec Pušenjak se je zavzel za polovično vožnjo na železnici, za splavarje, ki se vračajo iz Beograda in drugih krajev

domov. Železniško ministrstvo je prošnji ugodilo in bodo v bodoče splavarji deležni ugodnosti, katere so do leta 1919 uživali. Vsa podrobnejša naovdila se bodo dobila pri občinskih uradih okraja Gornji Grad.

Poročilo finančnega ministra. «Jutra» in plačevanje neposrednih davkov. V soboto, dne 24. t. m., je finančni minister dr. Kosta Kumanudi (demokrat) poročal poslanski zbornici o finančnem stanju naše države. Ljubljansko glasilo liberalnih mladikov, dnevnik «Jutra», je ob tej priliki posvetilo ekspoziciji (poročilu ministra) dr. Kumanudija gostobeseden uvodnik, ki se odlikuje po hinavskem hvalisanju sedanjega režima. Tako je baže ugotovil finančni minister, da so Srbija, Hrvatska, Dalmacija in Vojvodina plačale več neposrednih davkov, kakor jih je bilo za te pokrajine proračunjenih, dočim so Slovenija, Bosna in Hercegovina plačale manj, kakor bi jih morale plačati po proračunu. Naši poslanci so baže (po poročilu «Jutra» seveda!) strme poslušali to ugotovitev. Ugotovljamo, da je to podtikanje liberalnega lista hinavska žalitev za naše davkoplačevalce, katerim hočejo demokratske izdajice predbacivati nezadostno plačevanje davkov.

Srbijanski list v Gornji Radgoni. Nek zakotni listič, čegar uredništvo je v Beogradu, se vsiljuje pod sleparskim imenom «Samouprava» med naše verno ljudstvo z uprav židovsko nesramnostjo. V njem piše celo pravosodni minister dr. Lazica Marković, ustanovitelj protijugoslovanskega srbsko-italijanskega komiteja, tako očividne neresnice in zavijanja, da se poučenim krogom uprav gabi vzeti v roke to protikatoliško, protijugoslovansko in protislovensko cunjo, pisano v odpor nem veselrbijskega duha. Tudi glede Pašića je nagomilane toliko nezaslužene hvale, da je takoj vsakomur jasno, kaj hoče srbijska stranka v Sloveniji. Ime in pa geslo tega lističa «Samouprava» je prava pravcata laž, ker večini srbijskih politikov ne pride na misel dati ljudstvu njegovo pravo in resnično samoupravo — avtonomijo. Zato odločno svarimo vse pošteno-misleče Slovence, da kratkoma vržejo na smetišče ta lažnjivi srbijski list. V katoliške družine katoliško časopisje!

Občine, posnemajte! Občina Rečica ob Savinji je poslala Višjemu šolskemu svetu v Ljubljani sledečo zahtevo: Zupanstvo Rečica ob Savinji zahteva od Viš. šolskega sveta, naj pri ljudskih šolah na deželi ne preloži počitnic od jeseni na poletje. Šolske počitnice naj bodo, kakor je bilo na kmetih dosedaj v navadi, v jeseni! To se je dobro obneslo! Razlogi: Zahteva po jesenskih počitnicah je predvsem gospodarskega značaja; še več: je v znatni meri vprašanje revnih družin na deželi. Na kmetih potrebujemo v jeseni otroke za pašo, pobiranje sadja itd. Podpisi župana in vseh odbornikov.

Mladina, udari! Časopisje demokratske stranke, ki je v Beogradu zakrivila grozno slabe razmere v naši domovini, skuša priti v naše hiše. Tudi ostudni samostojneži, ki poznajo samo skrb za svoj žep, silijo našim ljudem s svojim «Kmetijskim listom» in še ustanavljajo «Staro Pravdo». Denar jim daje znani dr. Žerjav iz raznih bank, kakor na primer iz Jadranske banke. Prvi julij je tukaj. Treba bo za bodoči pol leta naročiti našim družinam dobre liste. Mladina! Fantje, dekleta, možje! Stopite ob nedeljah in praznikih od hiše do hiše, kjer še ni «Slov. Gospodarja», naročite ga. S prijazno besedo nagovorite gospodarje in gospodinje, da naročijo za družino, za delavce naše liste. Kdor ne more za pol leta, prosite vsaj za četrletno naročnino. Naš klic te dni naj bo: Liberalni, samostojni in socialdemokratski časnikarski trup ven iz slovenskih hiš! «Slov. Gospodarja» in «Stražo» pa v vsako hišo! Mladina, udari!

Sklep gospodinjskega tečaja v Velovlaku (Ptuj) se je vršil v sredo, dne 21. t. m., v navzočnosti zastopnika pokrajinske uprave g. Sancina, okrajnega glavarja dr. Pirkmajerja, vladnega komisarja okrajnega zastopa g. Brenčiča in drugih odličnih gostov. Tečaj je obiskovalo 17 udeleženk, med njimi tudi dve ženi. Uspehi so bili jako razveseljivi in starši deklet, ki so bili tudi povabljeni k razkošno obloženi mizi, so imeli v lepem uspehu najboljšo plačilo za trud in žrtve. Težkoče so bile v začetku velike; pred vsem znana nezaupnost našega ljudstva do vsega novega in z njo združeno zabavljanje gotovih modrih glav, pa tudi kmetško delo je je bila nemajhna ovira. Mnoga dekleta so morala doma zjutraj navsezgodaj opraviti domače delo in ob 8. uri so prihajale že vse spehane in utrujene na tečaj. Tu jih je zopet čakal uk od 8. do pol 10. ure in potem delo v kuhinji; popoldne zopet uk do 4. ure, doma pa zopet delo še pozno v noč. Seveda so pozabila sedaj ves trud ob veselju, da trud ni bil zastoj. To je bil že 4. tečaj v ptujskem okraju, prihodnji se vrši v šolskih počitnicah pri St. Janžu na Dravskem polju. Ideja gospodinjskih tečajev je jako zdrava; ženstvo stopi na njih na plan, vzbrdi se jim samozavest in ta je eden steber naše boljše bodočnosti.

Dr. Kukovec, bivši minister, advokat v Celju in v Mariboru ter vodja slovenskoštajerskih liberalcev snubi v Beogradu samostojneže in narodne socialiste. Na ta način bi rad zlezal še v bodoče kot poslanec v državni zbor. Ali bo prišlo po snubitvi do divjega zakona, bomo videli. Obilo sreč!

Pucelj ne sme več na lastno roko prodajati govede, ki ga dobi naša država iz Nemčije in Madžarske. Dali so mu ostro kontrolo. Živino sedaj prodajajo na licitaciji, a ne tako, kakor sta prej delala Pucelj in njegov zet Stiebler. «Pod roko» sta oddajala živino za 4 din. 1 kg žive teže, a na licitaciji se doseže trikrat višje cene. Vlada sama je sprevidela, da je treba samostojnemu mesarju obesiti košaro z milijoni malo višje.

Kak vinogradnik je g. minister Pucelj. V vinogra-

dih po Hercegovini se je pojavila trtna uš v toliki množini, da grozi upropastiti vinograde. Vest o trtni uši v Hercegovini je došla v Beograd na uho poljedelskega ministrstva. Vrhovni šef tega ministrstva, g. bivši mesar Pucelj, se je takoj lotil pobijanja hercegovske trtne uši in odredil, da se pošljejo po trtni uši prizadetim vinogradnikom večje množine modre galice, da poskropijo z galico trtno uničevalko in jo na ta način uničijo. Dosedaj nam je bilo znano, da se pobija z modro galico peronospora, a g. minister Pucelj je iznašel recept, po katerem je začel tudi hercegovsko trtno uš uničevati z modro galico. Vsi hrvaški listi se norčujejo iz Puceljevega znanja v vinogradni stroki. Kaj bodo neki rekli k Puceljevemu receptu za pobijanje trtne uši naših slovenskih vinogradni strokovnjaki, ki so po večini — slabostojni pristaši? Da, da, naš g. poljedelski minister Pucelj se razume na mesarsko stroko, na pitje rujnega vinca, a s pobijanjem trtne uši v Hercegovini se je — nesmrtno osmešil že med hrvaškimi vinogradniki, kaj šele med slovenskimi!

Uničeni vinogradi v Brodu ob Savi. Minulo nedeljo je padala v okolici mesta Brod ob Savi tako gosta ter debela toča, da je uničila vse vinograde, ki so bili ponos ter glavni dohodek brodskih okoličanov. Škoda cenijo na milijone.

Hercegovina brez soli. Že itak od narave siromašna Hercegovina se oklepa eno zlo za drugim. Hercegovina trpi vsled gladi, suše, a sedaj je celo brez soli. Krivda, da so izstradani Hercegovci brez soli, zadene vlado, ki mesto, da bi poslala sol, pošilja razne komisije, ki bi naj dognale vzrok, zakaj je Hercegovina brez soli. V Beogradu že pač dokaj časa vladajo pravcati Lemberžani.

Za direkten promet med Jugoslavijo in Češkoslovaško se sestane koncem tega meseca na Dunaju komisija čeških in naših zastopnikov, ki se bo posvetovala, kako bi se ustanovila in obdrževala stalna prometna zveza. V istem času se bodo češki zastopniki posvetovali tudi z italijanskimi glede direktnega tarifnega prometa. Naši zastopniki bodo tudi tej konferenci prisostvovali.

Ekspor dalmatinskega vina. Po poročilu zagrebškega «Jutarnjega lista» je bilo pred kratkim iz Dalmacije prodano 20.000 hl vina v Francijo. Bila je že skrajna sila, dalmatinski vinogradniki so že bili popolnoma obupani, ker niso mogli spraviti svojih pridelkov v denar. Vlada mesto da bi trgovino podpirala, jo je še ovrhala. Tudi na Češko se je v zadnjem času prodalo nekaj vina. Trgovina se je začela polagoma razvijati. Tujci kupujejo samo črnino, po belem vinu se pa ne povprašuje.

Mlada žrtev Drave. Sedemletni sinček staršev Masej Edmund je dne 23. junija gredoč iz podveljčke šole zdrknil raz nekega ob desnem bregu vode privezanega splava v Dravo in utonil. Objokanim staršem je zagotovljeno človeško sožalje vseh znancev in sosedov.

Košnja v Pesniški dolini je zdaj v polnem tiru. Seta je letos precej, v bližini Pesnice ponekod tako obilno, da niti stari ljudje ne pomnijo tako bogatega pridelka; na nekaterih mestih je trava visoka kakor pšenica. Draga pa je krma vključ temu; voz sena stane 2000 K; in da kupec da mora še sam pokositi in sušiti. V višjih legah pa je trava slaba kakor druga leta. Vreme je za spravljanje še precej ugodno; in tako gredo proti večeru cele kolone težko naloženih vozov proti vasem in za vozovi veselo prepevaajo kosci in sušilci. Bogu bodi hvala!

Silno neurje v Posavju. V nedeljo, dne 18. t. m. popoldne je bil v naših krajih velikanski naliiv. Voda je razjedla pota, odnesla iz njiv in vinogradov rodovitno zemljo. Veter je vrgel žito. Črni oblaki, ki so sikali grom in strela, so nam vendar prizanesli s preobilo točo. Treska in hudega vremena, reši nas o Bog!

Mariborsko porotno sodišče. Česti so slučajji, da pride med mladeniči-naborniki do pretepa in poborjev. Tako je bilo tudi dne 2. majnika t. l. v St. Lenartu v Slov. gor. Mladeniči-vojaški naborniki so si najeli nekega 16letnega Friderika Žižeka kot igralca na harmoniki. Med njim in med vojaškim nabornikom Henrikom Stuber je prišlo vsled tega, ker Žižek ni mogel, oziroma ni hotel venomer igrati na harmoniko, do hudega spora. Ker je vsled tega dal Stuber Žižeku hudo zausnico, je poslednji sklenil se maščevati nad Stuberjem. Harmonika-igralec Žižek si je poiskal lopato in je z njo s tako silo udaril Stuberja po glavi, da je bil pri priči mrtev. Za ta zločin si je Žižek zaslužil dve leti težke ječe. — Zaradi poskušene roparskega umora se je zagovarjal pred poroto 50letni Janez Vrečar iz Šmiklavža pri Vojniku. Obdolžen je bil, da je napadel Jakob Mastnaka in Šmiklavža, o katerem je vedel, da je imel pri sebi 10.000 K. Vrečar je vrgel Mastnaka na tla, da bi mu odvzel denar. Ker so pa prišli ljudje v bližino, se mu roparska nakana ni posrečila, vsled česar jo je odkuril. Ker je Vrečar vse tajil in se mu ni moglo ničesar dokazati, je bil oproščen. — Zadnji dan porote se je pod predsedstvom dvornega svetnika Fona končal z grozodejstvom v Cvetlični ulici v Mariboru. Dne 21. februarja t. l. je bila umorjena in oropana 70letna Apolonija Šilak, služkinja pri finančnem svetniku g. dr. Brencetu. Ko se je poslednji vrnil zvečer v svoje stanovanje, je našel vse v neredu in sobo v spalnico zaklenjeno. Sluteč zločin, je pozval policijo, ki je odprla vrata in glej grozen prizor! Po sobi vse razmetano in starka je ležala v rjuho zavita na postelji, preko rjuhe še zadržana okoli ust z robeem, na čelu je pa bila okrvavljena. Morilec je pobral nekaj obleke, katero je spravil v košaro. Finančni svetnik je takoj osumil neko Alojzijo Rožman, ki je bila svoj čas pri njem služkinja in katero je radi tatvine odpustil iz službe. Ti sum je razkrinkal zločinca. Alojzija Rožman se je se-

znanila z nekim zidarjem Antonom Rozmanom, ki je bil že opetovano kaznovan radi tatvine. Domenila sta se, da umorita 70letno staro ter se polastita njenega imetja. Sklenjeno in storjeno. Grozodejstvo sicer oba trdovratno zanikata, toda ker se je pri Rozmanu našla košara in oropani predmeti, je dokazano, da sta izvršila umor skupno. Razprava je trajala dva dni. Porotniki so potrdili glavno vprašanje na roparski umor glede Rozmana z 9 glasovi, glede Rožmanove pa z 10 glasovi, nakar je predsednik senata razglasil za oba smrtno bosodbo in sicer tako, da se ista izvrši najpoprej nad Rožmanom.

Okradena beogradska policija. Med obojem kraljevega spremstva sta prišla na Bled tudi dva načelnika tajne policije v Belgradu in sicer Dimitrije Lazarevič in Milan Travanj. Ko sta se vračala domov, sta bila v vlaklu popolnoma okradena denarja in prtljage, ter sta morala v Ljubljani čakati na potrebna sredstva za povrnitev v Beograd. Tudi svoje vrste rekord.

Ubil brata mesto roparja. Iz Prištine javljajo žalosten slučaj, ko je ubil Feta Muslimović, občinski odbornik v selu Ritiče, svojega rodnega brata Rašida, misleč, da je ropar Bajram Etenović. Muslimović je čakal dne 16. t. m., na večer tolivaja v zasedi, ker je slišal, da namerava ta ravno to noč v selo na rop. V mraku je videl, kako se mu bliža človek in v veri, da je tolovaj, je ustrelil ter ga smrtno zadel. Po natančnem pregledu mrtveca je spoznal, da je ubil lastnega brata.

Zločin žandarja. V Ohridu (čisto v južni Srbiji), se je zgodil te dni tako divjaški zločin, da se zgražajo nad njim vsi meščani. Uradnik agrarne reforme Dimitrije Stojković se je sprehajal na večer s par prijatelji, ki so si peli bolj na tiho. Na sprehodu so srečali žandarsko patroljo in orožnik Rajko Karaklajić je začel takoj pretepati Stojkovića. Stojkoviću je prihitel na pomoč poročnik Marković, ki se je zavzel za nesrečnega ter po nedolžnem pretepanega uradnika. A zver od orožnika je nameril puško ter ustrelil Markovića. Divjaškega žandarja so zaprli in dognali, da sta bila njegov oče ter brat zločinca, ki sta se potikala po raznih zaporih. Celo mesto Ohrid je razburjeno radi ravnokar omenjenega zločina. Poročnik Marković je dospel na mesto svoje smrtni nesreče na potu, ko je hotel obiskati svojo zaročenko.

Razbojniki na železniški postaji Mala Subotica. — Te dni so udrili neznani zlikovci v urad železniške postaje Mala Subotica, zvezali šefa postaje Močilnika, vlomili v blagajno ter odnesli iz nje 28.970 K in nato pobegnili.

Vpisovanje na drž. moškem učiteljsku v Mariboru se vrši za one dijake, ki so dovršili IV. razred gimnazije ali realke ali nastavni razred meščanske šole, v soboto, dne 1. julija od 8. do 12. ure, za vse ostale učence pa še le 11. septembra t. l. — Ravnateljstvo.

Na državni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se prične novo šolsko leto dne 16. septembra t. l. Šola je dvoletna. Z njo je v zvezi internat za gojence. Zavod ima prevsem namen, da izobrazuje kmetijske sinove, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma, na lastnem kmetijskem gospodarstvu. Taki imajo pri sprejemu prednost pred vsemi drugimi. Kolekovane, lastnoročno pisane prošnje (na celo polo in kolek 7 din.) za sprejem je pošiljati ravnateljstvu državne vinarske in sadjarske šole v Mariboru do 20. julija t. l.; prošnji se morajo priložiti: 1. krstni list, 2. domovnica, 3. odpustnica oziroma zadnje šolsko izpričevalo, 5. spričevalo o pravosti pri onih prošilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole, 6. izjava staršev, odnosno varuha, s katero se ti zavezujejo plačevati stroške šolanja, 7. obvezna izjava staršev ali varuha, ki reflektirajo na državni ali kak drugi štipendij iz javnih sredstev, da bi njih sin ali varovanec ostal pozneje na domačem domu, v nasprotnem slučaju pa povrnejo zavodu sprejete zneske podpor iz javnih sredstev. Za sprejem je potrebna starost najmanj dovršenih 16 let ter z dobrim uspehom dovršena najmanj ljudska šola. Sprejemali se bodo tedaj le pridni, dovolj nadarjeni kmetijski sinovi, ki ostanejo po končani šoli doma. Sprejme se tudi nekaj eksternistov (izven zavoda stanujočih učencev). O sprejemu v šolo odloča tudi uspeh sprejemnega izpita iz slovenščine in računanja, katerega so oproščeni samo absolventi meščanske ali kake nižje srednje šole. Ob vstopu v zavod se mladeniči še enkrat preiščejo po zavodovem zdravniku; ako njih zdravstveno stanje ni povojno, se odklonijo. Oskrbovalnina znaša do preklica mesečno 200 dinarjev. Plačuje se vnaprej v dveh enakih, polletnih obrokih. Sinovom ubožnih posestnikov se morejo dovoliti popolnoma ali pa do polovice prosta državna mesta. V tem slučaju je treba podpreti prošnjo z uradno potrjenim ubožnim spričevalom. Absolventi te dvoletne šole uživajo ugodnost po členu 8. zakona o ustroju vojske, to je skrajšano vojaško službovanje po 14 mesecev (dijaški rok) pod pogojem, da ostanejo pozneje na lastnem domu.

Gospodarstvo.

Izgledi žetve v Jugoslaviji.

Po dosedanjih poročilih o stanju posevov v raznih delih države je pričakovati najboljše žetve v Hrvatski in Slavoniji, kjer bo katastralni oral vršel 8 do 10 meterskih stotov pšenice. Za Hrvatsko in Slavonijo pride Vojvodina s 5 do 7 meterskih stotov, potem Srbija s 4 do 6 metr. st. Seveda bodo v teh pokrajinah vrge do 10 pognjene njive tudi 8—10 meterskih stotov na oralu. Odkar se izvaja agrarna reforma, je povprečna produkcija žita v teh krajih znatno padla. Kakovost letošnjega pridelka bo enaka lanskemu; izvzeti so pa kraji, kjer je lani vladala suša. Teža se lahko taksira na 77 kg. v Vojvodini 77—80 kg. v Srbiji 73—76 kg. Pri tem so vračunane normalne vremenske razmere, kajti vlažno ali prevroče vreme bi v vsakem pogledu spremenilo to taksacijo (določitev).

Cene. Cene se ozirom na našo valuto ne bodo kaj znatno spremenile. Tik pred žetvijo bodo cene radi večjih ponudb nekoliko padle, to stanje pa ne bo tra-

jalo dolgo, ker bo v kratkem nastalo splošno povpraševanje. Žitni milijonarji es bodo pobrigali za to, da cene ne bodo padle (želja za profit!), ker kmetje prodajajo samo takrat in toliko, kolikor rabijo denarja. Žitotržci smatrajo žito kot najboljšo valuto na svetu. Na ta način doprinašajo znatno k jačanju naše valute. Bilo bi dobro, če bi jih davčne oblasti pritiskale z večjimi davki. To bi jim nič ne škodilo, državnim financam pa mnogo koristilo. Pravzaprav bi se jih moralo prisiliti, da četrtino izmlačene žetve takoj spravijo na tržišče, s čimer bi se osigurala prehrana siromašnih staležev. Velike ponudbe bi uplivalo na cene, velike količine bi izvozile, dobili bi mnogo inozemske valute, posledica tega pa bi bilo povpraševanje po našem denarju.

Dolžnost naše vlade pa je, da pogleda žitnim magnatom v Vojvodini in v drugih delih države dobro na prste. Najprej pride zadostna prehrana pasivnih pokrajin, potem, ko je prebivalstvo do druge žetve z vsem preskrbljeno, pa naj izvažajo, kakor jim drago.

Koliko je v naši državi posejanega polja? Pred kratkem smo čitali službeno poročilo o stanju posevov v posameznih pokrajinah naše države. Iz tega poročila posnamemo sledeče številke: V severni in južni Srbiji je posejano skupno približno 649.000 hektarjev površine, na Hrvatskem in v Slavoniji približno 472.000 hektarjev, v Bosni in Hercegovini 285.000 hektarjev, v Vojvodini približno 503.000, v Sloveniji 102.000, v Dalmaciji 54.000, v Črni gori pa približno do malega 5000 hektarjev. Celokupna, v letu 1922 posejana površina znaša tedaj po teh podatkih 2.070.000 hektarjev nampram 2.408.000 hektarjev v preteklem letu, torej se je letos posejalo za 338.000 hektarjev površine manj, nego v preteklem letu. Pri tem pa je treba poudariti, da so te številke samo približne, ker niso podatki iz nekaterih pokrajin sploh znani. Pri dobri volji, izurjenem uradništvu in spretnem aparatu, bi se pa dali tudi ti nedostanki odpraviti, da bi prišli tako tudi pri nas do natančne poljedelske statistike, ki bi služila v orientaciji predvsem domačim, a tudi inozemskim ekonomistom.

Zagrebski velesej je izvanredno dobro obiskan od domačinov kot od tujcev. Nekateri dni je bilo na sejmu po 40.000 posetnikov. Največ trgovcev je dospel v Zagreb iz Makedonije. Na dan se je nakupilo in naročevalo raznega blaga v vrednosti 100 milijonov K. Največ se je prodalo domače in češke tekstilne robe. Kupčije so se sklepale takoj, ravnatoko so se sprejemala naročila za zimsko sezono. Zelo mnogo se je prodalo kemičnih produktov. Fine kože so kupovali kupci iz Makedonije, Bosne ter Slavonije. Gospodarski — osebno mlinski — stroji so prodani vsi. Kljub dejstvu, da so srbijanski carinski uradniki po mogočnosti ovirali izložbo tujega blaga, da bi udarili velesej v Zagreb, se je ta sijajno obnesel ter pokazal svetu, da Hrvati sami tudi dokaj znajo in premorejo!

Povišane izvozne carine. Beogradska vlada je povišala izvozno carino na sledeče predmete in v naslednji višini: Za pšenico ter rž znaša sedaj izvozna carina 30 din. od 100 kg. za oves in ječmen 10 din., za seno brez razlike na kakovost 5 din., za konje in kobile preko treh let 400 din. od komada, zrebice in zrebci belgijske in norveške pasme od treh let 200 din. od komada, konji in kobile ostalih pasem 250 din., od konj za zakol 50 din. Izvoz polnokrvnih konj angleške in arabske pasme mora vedno odobriti poljedeljsko ministrstvo. Od mule se plača 300 din. od komada, za osla 150 din., od žive ovce 30, kože 20, za zaklane ovce in kože 50 din. od 100 kg. Od žive goveje živine (vstevši tudi teleta) 500 din. od komada. Zaklanega govejega mesa (izvzemši teletino) 60 din. od 100 kg. Žive svinje do 50 kg. so carine proste, za preko 50 kg. se plača 250 din. od komada. Zaklano svinjsko meso 100 din. za 100 kilogramov. Svinjska drobovina je prosta izvozne carine. Svinjska mast 150 din. od 100 kg. Jajca 280 din. od 100 kg. volna 1000 din., sirove in suhe kože 1000 din. od 100 kg. ovčje kože 800 din., svinjske 400 din., kože od divjačine 2000 din. od 100 kg. Les v premeru 30 cm 10 din. od 100 kg. premer 20 cm, a dolžina izpod 6 m 30 din. Izvoz ostalega lesa je prost izvozne carine. Hrastov les v dolžini preko 70 cm je prost carine. Zabranjen je izvoz kostanjevega lesa (izvzeti se samo kostanjeve palice).

VI. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov. Zatec, C. S. R., dne 19. junija 1922. Dolgo zaželeni dež je včeraj in predvčeršnjim v celem žalskem okolišu dal hmeljskim nasadom svojo najpotrebnejšo množino vlage, če tudi je temperatura padla in so noči skoro mrzle — kar rastlinam nikakor ne prija. V teku zadnjih 8 dni se je rastlina vkljub vročini izdatno izboljšala. V rano obrezanih nasadih je trta dosegla že celo visokost žic ter nastavlja zdrava in krepka rastlina obilo panog. Drugi del nasadov je dosegel pol do tri četrt visokosti žic in je tudi precej krepke. Lepi nasadi tvorijo danes morda dve tretjini vse s hmeljem zasajene ploskve. Zadnja tretjina je vsled poškodbe po bolhaču zelo slaba. V teh nasadih se poganjki ali še le napeljujejo na žico, ali pa so komaj vzkli-li iz zemlje. Ali bode ta tretjina kaj obrodila, je odvisno od vremena. Stanje hmeljskih nasadov je torej danes še prav različno in neenako. Ušice se niso pomnožile in tudi drugega mrčesa ni. Hmeljski nasadi bi sedaj rabili zopet lepo vreme in posebno tople noči, da bi zamogla rastlina nadomestiti zamujeno. Hmeljska kaptija se je nekoliko umirila in se cene pomikajo med 2800—3200 č. K za 50 kg. — Zveza hmeljarskih društev.

Na svinjski sejmi v Mariboru dne 23. junija t. l. se je pripeljalo 168 svinj in 3 koze. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 350 do 500 K, 7—9 tednov 700 do 900 K, 3—4 mesece 1400 do 1600 K, 4—6 mesecev 1700 do 1800 K, 8—10 mesecev 2000 do 3500 K, 1 leto 4000—4500 K, pol pitane 1 kg mrtve teže 8 K, kože komad 700 do 800 kron.

Ljubljanski trg. Goveje meso: cena stalna za meso I. vrste 68 do 70 K, II. vrste 52 K. Teleče meso 60 K kg, svinjina I. vrste 88 do 90 K, II. vrste 80 K, trehna slanina 100 K, riba in sal 116 do 124 K, mast 120 do 130 K, svinjina I. vrste 88 do 90 K, II. vrste 80 K; 1 kg koštruna 36 K, jag-

neta 56 K. Piščanec 60—70 K po velikosti, kokoš 100 do 120 K. Mleko stoji na ceni 10 do 11 K; kg surovega masla 160 do 172 K, čajno maslo 240 K. Moka bazira na detajlni ceni 25 K za št. 0, kaša 20 K, ješprenj 24 K, otrobi 12 K, koruzna moka 17 K, koruzni zdrob 19 K, pšenični zdrob 28 K, ajdova moka I. vrste 34 K, II. vrste 26 K, ječmen 14 K, oves 14 K, proso 14 K, koruza 12 K, fižol 14 do 17,50 K, leča 44 K, gobe kg 35 do 40 K, borovnice liter 5 K, rdeče jagode liter 24 do 30 K, kmečke črešnje 8 do 10 K liter, štajerske 12 do 16 K kg, grah naluščen 18 do 24 K, luščem 40 do 46 K liter, koleraba 12 K kg, čebula nova 16 do 20 K, stara 24 do 26 K, česenj nov 18 do 20 K, star 28 K, pesa 12 K, buče 12 K, glava solate 1 do 3 K po velikosti, kamare 40 do 50 K kg, fižol v stroču 40 K, krompir nov importiran 20 do 24 K kg, star krompir 7 K, jajce 4 do 4,50 K.

Zagrebski tedenski sejem. Cene za kg žive teže v kronah: voli I. 36—40, II. 28—32, III. 26—27, krave I. 30—34, II. 24—28, za klobase 16—28, mlada živina 28—32, bikli 32 do 34, teleta I. 40—42, II. 37—40, III. 34—36. Cene živini so precej padle. Svinje so notirale I. 82—84, II. 66—74, III. 46 do 60. Novo seno se je prodajalo po 700—800 K, nova detelja po 700—680 K, in slama po 450—680 K za 100 kg.

Žitni trg. Cene žitu so bile v Vojvodini sledeče: pšenica 1500, ječmen 1380, koruza 1220, pšenična moka (št. 0) 2180 kron.

Lesne cene. Zadnji čas se je precej povpraševalo po oglju, ki je doseglo ceno do 35.000 K. Les za kurjavo se je tržil po 10.000 K s prodajnega prostora. Fini bukov les se je tržil po 3900—4500 K. Povpraševanje iz inozemstva je pretekli teden zelo popustilo. Le Italija povprašuje po lesu za kurjavo in po dogah za sode. Cene drugim lesnim produktom so že precej časa stalne.

Trg z usnjem. Vse tovarne so močno zaposlene. Vsled pomanjkanja surovih, posebno težkih kož, ne morejo zadostovati vsem naročilom. Uvoz usnja iz Avstrije je v zadnjem času zelo popustil, ker so cene tam vsled padca tečaja avstrijske krone nadrazmerno poskočile ter dosegle že višino nad svetovno pariteto. Danes notirajo sledeče cene: podplati v polovicah 175—185 K za 1 kg, kruponi 245—255 K, vratovi 135—145 K, okrajovne (aferni) 115—125 K, notranjki 175—185 K, črne gladke kravine 280 K, črne gladke kipse 300 do 320 K, boks črn Ia 80—90 K, boks črn IIa 75—80 K, rjavo usnje za 200 K pri kg dražje.

Dopisi.

Smrt župana. Dopis iz Planine pri Sevnici. Umrl je 22. t. m. tukajšnji trgovec in posestnik g. Ludvik Šerško, bivši dolgoletni župan planinski. Ni stal v prejšnjih letih v naših vrstah, toda kot resnicoljubi moramo priznati, da je izvršil velikansko delo za občino. Trudil se je veliko za ustanovitev tukajšnje župnije, izvršil je velikansko delo vodovoda, ustanovil je požarno brambo in ji preskrbel veliko orodja in postavil javno tehtnico. Bil je kot zasebnik zelo blagi mož in v zadnjem času velikodušni prijatelj Orla. Kako priljubljen je bil rajniki, je pokazal njegov veličastni pogreb. Naj v miru počiva!

Smrt našega moža. Dopis iz Ribnice na Pohorju. Dolgi, zadnje dni mučni bolezn je 22. junija podlegel kmet na Janževem vrhu, Ivan Kaiser p. d. Lesjak, večletni cerkveni ključar naše podružnice šentjanske. Naj v miru počiva.

Sadovi brezverskih društev. Iz Jarenine se nam poroča: Na Telovo smo imeli pri nas veličastno procesijo, katere se je udeležila ogromna množica ljudstva. Žalibog so se nekateri fantje na trgu obnašali tako odurno, da se je nad temi fanti vse zgrajalo. Niti v trenutku se niso odkrili, ko je šla mimo njih procesija z Najsvetejšim. Da, še celo posmehljivo so se norčevali in izgovarjali žaljive zbadljivke. Res, v naši ljubi Jarenini so bili nekoč čisto drugi časi, naša mladina je še bila prežeta verskega duha. Odkar je pa k nam privaral tisti svobodomislec iz Planice in oznanjuje svoj brezverski evangelij naši mladini, je postalo vse drugače. Boljše bi pač bilo, ako bi bil ostal ta možakar na Planici na Pohorju, bi naj tam oznanjeval svoj evangelij pohorskim garjavim koštrunom in ovcam! — Starši! Pazite vendar nekoliko bolj na vašo mladino in ne puščajte vaših otrok v brezverska društva kot je Sokol, ki ne pozna ne Boga ne verskih resnic!

Občinske volitve v Rajhenburgu. Občinske volitve v Rajhenburgu so razpisane. Demokrati so postavili volilni imenik. Kmalu so bo oglasilo Rajhenburžanov čez 100: «Demokrat nam županil ne bo!»

Upravičen protest proti novi upeljavi velikih počitnic na deželi. Dopis od Sv. Jakoba v Slov. gor. Zelo odločen protest proti nameravanim šolskim počitnicam v poletju so odposlale tukajšnje občine na Višji šolski svet. V protestu se je naglašalo, da je v jeseni veliko lahkega, neodložljivega dela, ki so ga šolski otroci opravljali že od nekdaj. Pobiranje sadja, posebno paša traja v pozni jeseni od jutra do večera in otroku ni mogoče v šolo, če noče gospodar trpeti škode. Potem si služi veliko viničarskih otrok s pašo pri posestnikih obleko. Če ne bo počitnic, otrok ne bo mogel pasti in bo ostal brez obleke in ne bo ga v šolo, ne v cerkev celo leto. Sicer pa so vsi odborniki občin brez izjeme naglašali, da oktobra in septembra otrok ne morajo pošiljati v šolo in jih tudi ne bodo pošiljali, naj bodo počitnice ali ne. Časi so prehud, pretežavni, da bi smel in mogel posestnik in priprosti delavec trpeti gospodarsko škodo vsled trdoglavosti Višjega šolskega sveta. Če pa bo pri tem trpel pouk in izobrazba šolskih otrok, imajo to na vesti oni gospodje, ki jim je na srcu bolj udobnost in vesele počitnice učiteljstva, kakor korist otrok. Gospodje, ki zahtevajo na deželi poletne počitnice, kažejo, da nimajo smisla za kmetijske potrebe, zato naj se pustijo svoja odločilna mesta tistim in takšnim, ki bodo znali ugoditi upravičenim željam našega kmeta, ki vzdržuje s svojimi davki šolo in učiteljstvo.